

SIGNUM LINGUAЕ of taalmerk, een in oorsprong pedagogisch bedoeld dwangmiddel, aan de dom- of kloosterscholen van het ancien régime ontleend, om het spreken in het Latijn te verplichten.

In de vrije middelbare instituten van alle Vlaamse bisdommen (ook in sommige rijksinstituten) werd het in de tweede helft van de 19de eeuw, tot omstreeks 1914 en in sommige scholen nog tot aan de Tweede Wereldoorlog, toegepast om de verfransingsdruk te verstevigen. De praktijk bestond erin een rolletje door te geven aan de medeleerling die betrapt werd op het spreken van zijn moedertaal. In bepaalde colleges werden zelfs geldboetes geheven. Ook in andere landen die met taalproblemen kampten werd het taalmerk toegepast. Door de toenemende Vlaamsgezindheid in het middelbaar onderwijs en de eerste taalwetten, veroorzaakte de praktijk een stijgend verzet in de periode 1875-1892. Het *signum linguae* werd daarop in 1885 verboden in het officiële net door minister J. Thonissen en met de bisschoppelijke **Instructions** in 1906 in het katholieke onderwijsnet. Opmerkelijk is dat het *signum* in de respectievelijke diocesane richtlijnen en disciplinaire uitzettingen (bijna) niet is terug te vinden. Talrijke Vlaamsgezinde figuren die hun humaniorastudie vóór 1914 deden, spraken er onomwonden hun afkeuring over uit.

ROMAIN VANLANDSCHOOT* EN MARTINA DE MOOR